

Salomon J. Frifelt

Med Salomon Frifelt er vel nok Vestjyllands mest kendte forfatter gået bort. Flere af hans værker, som »Gennem de jyske Udmarker« og »Ad jyske veje sønderud«, er forlængst blevet klassiske og vil gennem lange tider bevare hans navn. Hans romaner »Lyng«, »Af hedens krønikebog«, »Af Jordens Æt«, »Mellem to Tårne« osv. og hans talrige småfortællinger, hans digte og vers er elsket viden om.

Især viste hans mesterskab sig, når han på sin digteriske måde behandlede emner fra fortiden, helst folke-mindestof, som han gengav i poesiens klædebon. Herom skrev en ven engang til ham:

»Udhamret har du mønter blanke
af folkearvens dunkle skat.
De glimter hjemligt for vor tanke
med præget, du har på dem sat!«

Et lille, men ikke uvæsentligt område inden for hans store virkefelt var de inskriptioner, han satte over personer og begivenheder, som nu, mejslet i sten, viser

hans evne til med ordsprogsagtigt fynd at sige noget væsentligt. Her skal kun nævnes et par eksempler. Til Hjedding andelsmejeri, det første i verden, skrev han:

»Vestjyske bønder i fælles følge
syldsten satte til fremgangs kår.
Hvad en ej magted, de mange løfted
til gavn for alle i Danmarks gård.«

Eller kan vi tænke på hans mindeord over Morten Eskesen på stenen ved Lyne kirke:

»Han gik med Danmarks hilsen
ad Sønderjyllands sti.
Hans sæd af sang vil blomstre
fra Kongeå til Sli.«

Ja der, fra Kongeå til Sli, vil Frifelts egen sang blomstre, og hans hustru, fru Nanna Frifelts, ihærdige og trofaste virke for danske og danskhed vil også leve der.

Og vi mindes Frifelt som taler og foredragsholder. Navnlig to taler står uforglemmelige i undertegnedes erindring, begge holdt ved møder i Historisk Samfund, den ene ved mindstensafsløringen i Darum for lærer Nielsen, hvor han priste de gamle degnes og landsbylæreres indsats, den anden ved afsløringen af stenen på Skast herreds ting under besættelsen, hvor han talte gribende og manende om den danske arv. Det var ikke tungeleg, men hans hjerte flammed.

Da han i 1926 havde udgivet »Mellem to Tårne,« hvor ideen til bogen er arven som et evighedsbånd mellem slægterne, også arvens tyngsel og ansvar, fik han lejlighed til at skrive et par ord om sit mål med forfatterskabet: »Jord, arv og æt er de 3 bånd, der som en bro spænder mellem fortid og fremtid. Det er marven

op gennem folkets tilværelse. Det er rendegarnet gennem slægternes store væv. Der er talt og skrevet så meget om individets ret og livets ret, så vi er på vej til stort at overvurdere os selv og vor plads i tilværelsens kredsløb. – Livets ret, ja, den er stor og uomtvistelig. For livet, Guds almagts spejl, er gavmildt og skønt, som det er mægtigt i sit væsen og ubøjeligt i sine krav. Men de levendes tal, hvor er det forsvindende ringe imod de dødes. – Har ikke alt det liv, der er levet engang, og det, der skal leves frem i tiden, lige så fuldt sin ret? – Lære at kende sig selv, sit udspring og sin stammes lov, ættens og arvens lov, det giver sindsstyrke til den enkelte og livskraft til et folk.«

Det er klart, at en mand med den indstilling måtte blive en arbejder i historiens vingård. Og det blev Frifelt i høj grad, ikke blot rydningsmændenes historiskriver og studehandelens spændende kapitel, men med bøgerne om konsul Lauritzen, Varde Bank, Tarm Bank, om svineslagterier, håndværkerforeninger osv. skildrede han på sin måde erhvervslivet gennem tiderne, ligesom han sammen med Tobiassen Kragelund gav en lang række bidrag til egnens folkløse, og fra ungdommen af var han folkemindesamler. Han var ikke bare historieskriveren. Han var også med i organisationsarbejdet. Gennem 27 år (1937–64) trak han det store læs som formand for Historisk Samfund og var en ypperlig formand. Han havde den glæde at se, at arbejdet lykkedes, samfundet voksede, og løste flere og flere opgaver. Selv skrev han artikler og anmeldelser til årbogen. Ved sin afgang blev han med god grund udnævnt til æresmedlem. Også som formand for Dansk Slægtsgårdsarkiv, amtsformand i Slægtsgårdsforeningen og formand for Ølgod sognearkiv udførte han højt påskønnet arbejde.

Frifelt var gårdmandssøn, født på Frifelt i Ølgod 13.

februar 1889. Efter to vintre på almindelig højskole, to på Askov udvidede højskole, 1912–15 lærer på Levring højskole, 1917–18 lokalredaktør for Vestkysten i Vardø, overtog han 1923 slægtsgården og blev gift med en lærerdatter fra sognet, Nanna Møller, som blev ham en uvurderlig støtte og medhjælp.

Efter svære sygehusophold, afbrudt af bedringsperioder, døde han i sit hjem 27. marts 1973. Ikke blot familien føler tabet. Historisk Samfund har mistet en aldrig svigtende støtte og ven, Danmark en god og trofast søn.

Æret være hans minde.

H. K. Kristensen.

**Christa
Heltberg Kvist**

Da lokalhistorikeren, lærer John Kvist, som i en årække var medlem af Historisk Samfunds bestyrelse og dets kasserer, efterhånden mistede synet, trådte hans tapre hustru, fru Kvist, hjælpende til og passede gennem årene regnskabet lige til 1968, de sidste år under sit eget navn, idet hun 1964, da John Kvist fra-